

Társadalmi-térbeli egyenlőtlenségeket kutató horizontális műhely

A horizontális műhely munkájában résztvevő kutatók munkájának középpontjában a magyar társadalom egyik alapvető, a fennálló struktúrák, intézményi keretek fenntarthatóságát megkérdőjelező problémája, a társadalmi-térbeli egyenlőtlenségek vizsgálata áll. A társadalmi marginalizáció új folyamatai, a gazdasági térszerkezet polarizálódása, a lakosság mind nagyobb részének kizáródása a közszolgáltatásokból, a helyi közösségeknek saját lakó- és természeti környezetük és javaik fölötti ellenőrző szerepének elvesztése olyan folyamatok, amelyek megismerése és értelmezése egyszerre ösztársadalmi érdek és összetett tudományos feladat. Azzal, hogy a műhely kutatói az egyenlőtlenségeket térbeli problémaként közelítik meg, segítik annak megértését, hogy különböző társadalmi szereplők akciói – vállalati stratégiák, intézményi gyakorlatok, helyi-térségi társadalmi folyamatok, szociokulturális kontextusok – hogyan kapcsolódnak össze, hatnak egymásra, és eredményezik pl. egyes térségek felemelkedését vagy tartós leszakadását, a város-vidék kapcsolatok átalakulását, az erősödő társadalmi elkülönülést.

A társadalmi-térbeli egyenlőtlenségeket létrehozó-újratermelő mechanizmusok különböző térbeli léptékekhez kötődnek, ezért kutatásaink egyszerre fókuszálnak a globális, európai, országos, regionális és lokális folyamatokra, ezek szereplőire és viszonyára. A vizsgált problémakör összetettsége és a műhely szakmai sokszínűsége ösztönzi a különböző kvantitatív és kvalitatív módszerek egymást kiegészítő kombinációinak alkalmazását. A kutatási téma relevanciája, az egyenlőtlenségek átfogó, eltérő diszciplináris tudáskészleteket ötvöző megközelítése, és a tér társadalmi szerepének újraértelmezése segíti a hazai területi kutatások bekapcsolását a hazai és nemzetközi tudományos vitákba, és kiindulópontjává vált/válhat kelet-közép-európai/félperifériás helyzetünkre reflektáló társadalomelméleti kritikáknak is. Emellett a műhely munkájával segítheti a társadalmi egyenlőtlenségek enyhítését célzó, területi fókuszú közpolitikák megalapozását.

A műhely kutatásai öt, összekapcsolódó téma köré szerveződnek:

- (i) A gazdasági térszerkezet polarizációja – a tőke működésének térbeli logikája és viszonya más társadalmi szereplőkhöz (pl. a munkapiac térbeli átrendeződései, financializáció és lakáspiac; a megújuló ipari centrumok, illetve a gettósodó vidék térségek társadalmi folyamatai; e folyamatok hatása a térbeli mobilitásra);
- (ii) A közszolgáltatások rendszereinek átalakulása és a társadalmi reprodukció kereteinek egyenlőtelen átrendeződései – a makrofolyamatok lokális leképeződéseik, lokális válaszok (pl. új szereplők, stratégiák és konfliktusai; az egyenlőtlenségek új mintázata);
- (iii) A területi egyenlőtlenségek kiegyenlítését célzó nemzeti és európai fejlesztéspolitikai diskurzusok és intézményi gyakorlatok kudarcainak, ezek okainak vizsgálata (pl. a területi és társadalmi érdekérvényesítési esélyek egyenlőtlenségei; a fejlesztések helyi hatásai);
- (iv) A társadalmi polarizáció és fragmentáció tükröződése a helyi társadalmakban, ezek mintázatai (pl. átrendeződések a migráció kibocsátó és befogadó tereiben; az immobilitás lokális következményei; a marginalizált csoportok változó helyzete a helyi társadalmakban);
- (v) Az egyenlőtlenségek és újratermelődésük megragadása a környezet-átalakítás folyamataiban és következményeiben (pl. a gazdasági szerkezetváltás környezeti hatásai; a szegénység környezeti dimenziói; ez ezekre adott rendszerszintű és alulról építkező válaszok).

A műhely jelenleg 25 tagot számlál, a KRTK RKI valamennyi egysége részt vesz a közös munkában.

A műhely vezetői: Nagy Erika (ATO, Békéscsabai Kutatócsoport) és Virág Tünde (KÉTO, Budapest)

A műhely küldetéséről, közösen elfogadott programjáról, részletesebben itt olvashatnak:

<https://tet.rkk.hu/index.php/TeT/article/view/2737>